

vnemi na to še pomislila nisem. In ker kazni mora biti, in to vzgojna, sem morala takoj poiskati nov, moralnopolitično neoporečen zbor. Vozila sem se v Kamnik in nazaj, vabila in se trudila, nazadnje pa je Lira le uslišala moje prošnje. Tako sem se vsaj malo spokorila in popravila, kar se je pred očmi strogih kritikov sploh popraviti dalo. In ko sem vse to opravila, mi je komisija zaprla svoja vrata. Vrgli so me ven - no, predlagali so, naj sama odstopim. Proslava je seveda bila, veličastna in v duhu časa, jaz pa sem si morala sama kupiti karto, če sem jo hotela videti.

Zdaj se temu samo še smejim. Morda tudi bolje razumem nevidni strah, ki je vladal med ljudmi. Morali so pač skrbeti zase in za ugled svoje organizacije. En mlad človek gor ali dol, koval ga bo pač življenje!

Letošnje poletje sem na televizijskem zaslonu opazovala množico ljudi, ki je na Kredarici ob petju Glasbene matice počastila novo kapelico. Cinično sem jim pomežiknila in zavzdihnila: »Časi in ljudje se pa res spreminjajo!«

Res dolgo nisem nič napisala v Planinski vestnik. Zamerila se mi je Planinska zveza Slovenije in kultura v njej. Danes sem spet prišla za pero - pogumna ali pa neumna, ker verjamem, da bo to objavljeno. In če bo, bom morda lažje spala in spet lažje pisala.

Neprijetna izkušnja pa mi ni vzela mojih gora. Še vedno pridno obiskujem vrhove. Uživam na tihih in skritih lovskih stezah, na sončnih grebenih in prijaznih planinskih tratih. Gore so del mojega življenja, hrepenenja in upanja. Najlepše pa je to, da na teh poteh nisem sama; z menoj je tudi moja družina.

Za konec pa še to: kdaj se bo našel kakšen planinski zgodovinar in ugotovil ter objavil, koliko mož je resnično doseglo vrh Triglava tistega znamenitega avgusta 1778, trije ali štirje? Odgovor je menda shranjen v dunajskih arhivih.

Dvigovanje Strehe sveta

Znano je, da gorstva spreminjajo podnebje. Kaj pa obratno? Ali je možno, da ima podnebje vpliv na rast gorstev? Douglas Burbank je junija v reviji Nature (357: 680, 1992) objavil svoje trditve, ki govorijo v prid tej možnosti. S tem je dopolnil hipotezo, ki sta jo leta 1990 postavila P. Molnar in P. England in po kateri naj bi klima vplivala na dvigovanje gorstev.

Burbank je preučeval porečje Inda in Gangesa, dveh največjih rek, ki zbirata vode z največjega gorstva sveta - Himalaje. Indijska plošča, ki se je odvojila od starodavne južne celine Gondvane, se je pred približno 20 milijoni let združila z veliko Evrazijsko ploščo. Pri tem je na stiku prišlo do močnih gubanj, nastala je Himalaja, ki pa naj ne bi bila tako visoka, kot je dandanes. Po novih ugotovitvah naj bi novo nastalo gorstvo spremenilo gibanje zraka in podnebje ter s tem povzročilo močna deževja. Posledica tega bi bila močna erozija. Seveda bi v tem primeru šlo za erozijo izrednega obsega, za odnašanje milijard ton materiala, ki bi ga vode Inda in Gangesa odlagale v nižinah. Na ta način naj bi gorstvo postalo lažje, kar je omogočilo njegov nadaljnji izostatski dvig.

V zvezi s hipotezo ostajajo mnoga vprašanja odprta, marsikaj bo še potrebno podrobno preučiti in poiskati točne vzročne povezave.

ČUDNI TIČI HODIJO V HRIBE

LUBNIKARJI

FRANCI ERZIN

Sobotno popoldne sredi oktobra. Dežuje že drugi dan skoraj neprekinjeno. Dan je, da bi bilo še najlepše kje na toplem ob pečenem kostanju in moštu.

Pa vendar se z dežnikom v roki vzpenjam čez Lužo proti vasi Gabrovo in naprej proti Lubniku. Dež je nekoliko ponehal in meglice se dvigajo. Lepo se vidi cerkvice Sv. Lovrenca in tam čez pogorje nad Poljansko dolino in še čez proti Primorski. Za mano je Šmarna gora. Nikjer ni nikogar. Tu in tam poberem kakšen kostanj ob poti, ki je letos še kar lepo okrogel, in ga dam kar v žep. Toliko se ga bo do vrha že nabralo, da bo za pokušino. Kljub vlagi in dežju se mi zdi, da je narava odeta z neko lepoto. Nasploh imam občutek, da so poti na Lubnik najlepše jeseni, ko se drevesa odenejo v svoja živo pisana oblačila. Tik pod vrhom končno dohitim dve planinki, ki se mi nasmejita, rekoč: **Pa** le nisva edini v tem vremenu rinili na Lubnik! Skupaj stopimo v planinski dom. V njem je živahno in tam v kotu ob mizi harmonikar razteguje meh in drugi so za njim potegnili pesem. Toplo je v domu, za nas kar vroče.

Tisto deževno soboto se jih je kar precej povzpelo na Lubnik, kajti Lubnikarji so imeli svoj občni zbor, srečanje, ki ga imajo vsako leto v oktobru. Lubnikar pa lahko postane vsak, ki se v enem letu vsaj 15-krat povzpne na Lubnik in se vpiše v posebno knjigo. Letošnje leto jih je bilo kar 312, ki so izpolnili te pogoje.

Predsednica Kluba Lubnikarjev, ki deluje že 17 let, **Milka Kolman**, je dejala, da so Lubnikarji veseli ljudje, ki jih družijo rekreacija in hoja, seveda pa se tudi radi zabavajo. Največ jih je iz Škofje Loke, so pa tudi iz Kranja, Medvoda, Ljubljane in okolice. Pozimi, ko je dom na Lubniku zaprt, oskrbujejo in dežurajo v zavetišču Lubnikar tik pod vrhom.

Nekateri so se v Lubnik kar zaljubili. Ne naveličajo se, pa čeprav pridejo na vrh skoraj vsak dan ob vsakršnem vremenu. Kar precej jih je, ki imajo za seboj že prek 1000 pohodov, nekaj pa celo prek 2000 v vseh letih, odkar so Lubnikarji. V zadnjem letu je največ vzponov opravil **Janez Krek** iz Škofje Loke, in sicer 285, od ženskih predstavnic pa 190 pohodov **Marija Malovrh**, prav tako iz Škofje Loke. Najstarejši Lubnikar je iz Ljubljane, in sicer 83-letni **Franjo Klemene** s 60 vzponi v letošnjem letu. Razveseljivo je, da je med Lubnikarji tudi precej mladih, celo najmlajših. Tako je najmlajši 5-letni **Jožko Debelak** iz Breznice, ki je tako rekoč

tudi najbližji sosed planinskega doma na Lubniku.

Veliko zaslug, da je vse več Lubnikarjev, pa tudi drugih planincev in obiskovalcev na Lubniku, imata nedvomno prijazna in gostoljubna Ivan in Marija Okršlar, ki sta že drugo leto oskrbnika v planinskem domu na Lubniku, ki je last PD Škofja Loka. Vedno najdeta prijazno besedo, pa tudi za na zob in pod zob imata vedno kaj pripravljeno. Tako sta za srečanje Lubnikarjev pripravila odličen golaž in pečenice z zeljem. Če jima bo zdravje dopuščalo, pravi Marija, bosta drugo leto ponovno prevzela oskrbniškega planinskega doma na Lubniku.

In povratek v dolino. Nekateri Lubnikarji se odpravijo že podnevi, drugi pa se ob glasbi še malo zavrtijo in nato z baterijami odidejo v noč.

Tema je, ko se vračam. Grmi, bliska se in lije, kot da mora sedaj nadoknaditi vse zamujeno v vročem poletju. Ali bodo res spet poplave? Z baterijo iščem stezico. Kakšno stezico neki, saj se je spremenila v potoček! Cap... cap... samo vprašanje je, koliko korakov še, pa bo voda vdrla v čevlje. Srečam samotnega planin-

ca, ki gre v tej noči in naliivu - celo navzgor. Izmenjava nekaj besed o situaciji v planinskem domu in greva zopet vsak v svojo smer. Nad vasjo Gabrovo me objame megla. Sedaj gre celo z baterijo težje, pa vendar še zadnji hip obsvetim živo pisanega močeradada. Oba obstaneva: on zaslepljen od moje baterijske svetlobe, jaz zato, da ga ne pohodim. Topla in vlažna noč je, kot nalašč za močeradarsko vasovanje. Močno se zabliška. Spet stojim, kajti sedaj sem jaz zaslepljen. In nato močno zagrmí.

Še čez Kobilu in mimo Grebenarja, pa sem pri gradu. Škofja Loka je mrtva, le tu in tam se skozi meglico pokaže kakšna lučka. In začuda: noge imam še vedno suhe, trenirka pa - ne vem, ali je mokra od dežja ali od znoja.

Na svidenje, Lubnikarji! Mogoče se srečamo spet drugo leto. Seveda pa se bo treba v letu dni vsaj 15-krat povzpeti na Lubnik. Bomo pa pozimi namesto na Šmarno goro, Katarino, Jakob, Jošt, Kališče... kdaj skočili tudi na Lubnik. Za ohranitev kondicije in zdravja je ravno prav naporen, seveda če se ga lotimo iz Škofje Loke in ne šele pri lovski koči.

NOVA KNJIGA ZA PLANINSKO KNJIŽNICO

STOLETJE V GORAH

Konec novembra je Cankarjeva založba iz Ljubljane izdala bogato, 276 strani debelo knjigo formata 21 x 29 centimetrov »Stoletje v gorah«, obogateno s 125 barvnimi fotografijami, posvečeno stoletnici slovenske planinske organizacije. V knjigi je pet velikih poglavij, in sicer Sto let dolga pot, Gradnja koč in poti, Alpinizem in odprave, Gorska reševalna služba in Portreti najpomembnejših mož, ki so jih napisali Jože Dobnik, Božo Jordan, Marjan Raztresen, Marjan Salberger, Pavle Šegula, Tone Škarja, Danilo Škerbinek, Bine Vengust in Franc Vogelnik, medtem ko so fotografije prispevali Oskar Dolenc, Rajko Gorjan, Peter Janežič, Matevž Lenarčič, Igor Maher, Igor Modic, Rafko Podobnik, Peter Škoberne, Franc Sluga, France Štele, Tone Škarja, Ciril Tovšak, Franc Vogelnik in Eka Zavrl. Knjiga ni le golo naštevane dejstev o prelomnih trenutkih slovenske planinske organizacije, ampak marsikje kar romansirana biografija te množične organizacije slovenskih gornikov. Kot povabilo k branju knjige, ki je nekakšna zgodovina SPD in PZS, objavljamo nekaj odlomkov. (Op. ur.)

POVABILO KAMNIŠKIM NARODNJAKOM

Slovenska planinska organizacija se ni razvijala samo ali predvsem v svojem centru, ampak se je sčasoma razrasla po celotnem ozemlju Slo-

venije. »Skrb naša mora biti,« je že v prvem letniku izhajanja, leta 1895, zapisal Planinski vestnik, »da zvedo kolikor največ mogoče tudi tujci o naših krasotah, poleg tega pa tudi, da se uverijo o naši gostoljubnosti in miroljubnem značaju našem. Tujci pa prinašajo v dežele, kamor zahajajo, denar - najlepši dokaz za to nam je bogata Švica - in naravna lepota naših pokrajin mora tudi nam postati vir blagostanja. Da se to dokaže vsaj deloma, se je ustanovilo Slovensko planinsko društvo, kateremu je namen, oživiti slovensko turistiko, z zaznamovanjem potov in drugimi ugodnostmi privabiti tujce v lepe naše kraje, poleg tega pa tudi s slovenskimi napisi pokazati tujcem slovensko lice naše domovine. Ti slovenski napisi pa so velike važnosti za nas. S tem, da svetu pokažemo javno svoje slovensko lice, bodedo obudili pri domačih mlačnejših in omahljivcih ponos, pri tujcih pa spoštovanje do nas in našega jezika.«

Malone isti trenutek, ko so v Ljubljani ustanovili Slovensko planinsko društvo, so se začele v krajih okoli gora rojevati njene podružnice.

Bilo je 19. julija 1893, ko je kamniški župan **Josip Močnik** povabil narodno zavedne kamniške meščane v ugledno gostilno Kenda (ki nosi danes ime Planinka; slavnostna seja ob 74-letnici ustanovitve je bila prav v isti sobi kakor tista, na katero je vabil Močnik).